

Enkelt vedlikehold **KAN DOBLE LEVETIDEN**

Vedmaskiner krever lite vedlikehold, men hold den ren for sagflis og oppbevar den innendørs, er tipset fra Dalen-fabrikken i Norheimsund. De har solgt 10 000 norskproduserte vedmaskiner.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

En vedmaskin er egentlig mest av alt mekanisk teknologi.

– Vi prøvde en elektronisk joystick som styring i en periode. Den fungerte som en drøm helt til den ble stående lenge ute i regn og fuktig vær. Da kollapset elektronikken, så vi gikk tilbake til det mekaniske styresystemet, forteller markeds- og IT-sjef Dag Rune Lid i Lid Jarnindustri AS, selskapet som produserer de velkjente Dalen-produktene, blant annet snøfresere, vedmaskiner og mye annet til skog og jordbruk.

RENGJØRING VIKTIGST

Konstruksjonssjef Jarand Mæland blir med oss til melkebonde Anders Sæleset på Sæleset gård, høyt over Hardangerfjorden. Her kløyves det ved fra egen skog hver vår.

– Det aller viktigste er å holde maskinen ren for sagflis, forklarer Mæland.

Laget av sagflis klistrer seg fast i regnvær, og fungerer som et isolerende lag når vedmaskinen brukes i sommerhalvåret. Selv om vinteren varmes

de 70 literne med hydraulikkolje opp til rundt 70 grader. Flis-isoleringen kan derfor gi uønsket opphetning.

Om vinteren fryser sagflisen fast, og Mæland har sett eksempler på at flisen pakker seg så tett at for eksempel sylindren ikke går helt tilbake.

– Det er ikke vanskelig. Du ser fort hvor du enkelt bør fjerne sagflisen. Vær spesielt oppmerksom på at det ikke skal være tett under maskinen, sier han.

Etter sesongen er rådet fra Jarand Mæland å blåse maskinen ren med trykkluft. Ikke bruk høytrykkspyler, det kan presse vann inn på uønskede steder.

SMØRING

En moderne vedmaskin krever lite vedlikehold, men det finnes noen smørepunkter som du bør gå over ukentlig. Kraftoverføringsakselen har også egne smøreintervall.

I tillegg må du passe på at kjedet får passe med smøring fra kjedeoljetanken. Før du starter arbeidsdagen bør du vippe sverdet helt opp et par ganger. Kjedet smøres ved at maskinen gir en liten dråpe kjedeolje hver gang sverdet kommer i øvre posisjon

mellom kappingene. Kjedeoljen blir som vann i varmt vær. Still forbruket etter sesongen. Justeringen foregår ved den lille oljepumpen bak på sagoppheget.

FILING

Kjedet må files som motorsagkjedet, men dette er kraftigere med hardere stål - omtrent som på en hogstmaskin.

– Pass på at filen er ny og bruk gjerne en mal, sier Sæleset. Når du bytter sverd, så ta vare på det gamle og bruk det i skrustikka. Det letter filingen.

Sjekk jevnlig oljeslangene. Det hender at de gnages hull på, eller at en kopling har løsnet.

– Det å se over maskinen, er lurt. Og du oppdager en liten oljelekkasje mye lettere hvis maskinen er ren, sier Mæland.

BELTET

Sjekk at ikke innmatingsbeltet og beltet på elevatoren blir for stramt. I kuldegrader kan is på tromlene stramme dem. Du skal kunne vippe det opp uten stor muskelkraft.

– Jeg er nøye på at beltene går »

”

Det aller viktigste er å holde maskinen ren for sagflis.

Jarand Mæland

Anders Sæleset sørger for at sagflis ikke hoper seg opp under vedmaskinen. Det er også viktig å fjerne sagflis som dekker maskinen og gir unødig oppheting av hydraulikkoljen.

Jarand Mæland er stolt av at samtlige vedmaskiner som forlater fabrikken i Norheimsund virkelig er funksjonstestet. – Den krever ikke mye vedlikehold, men blås den ren etter sesongen med trykkluft, er Mælands råd.

Jeg er nøye på at beltene går riktig på banen slik at de ikke slites unødig på kantene.

Anders Sæleset

riktig på banen slik at de ikke slites unødig på kantene, sier Anders Sæleset. Gjør du det, varer beltene svært mye lenger.

Stopp alltid traktoren uansett hva du skal gjøre på vedmaskinen. Det skal ikke være oljetrykk i nærheten av mennesker som vedlikeholder.

Til syvende og sist handler det om å opparbeide seg gode rutiner, er de to enige om. Gjør det til en vane å fjerne sagflis og å sjekke over maskinen før du avslutter for dagen. Da vet du at alt er klart når du kommer neste gang.

Anders Sæleset har sponvifte på maskinen. I løpet av en arbeidsdag har han fylt en storsekk med sagflis som blir kalvetalle i rå tilstand, eller strø i kubåsene hvis han tørker den litt.

Det gjelder å ta vare på ressursene. Både sagflisa, vedskogen og vedmaskinen.

– Jeg har sett maskiner som folk har slitt ut etter fem til ti år, mens andre nærmest går i det uendelige, sier Jarand Mæland. 🌲

Fakta: Tips fra ekspertene

Første gang: Kjør vedmaskinen varm og sjekk over slanger og koplinger. Alle maskinene blir nøye testet før de leveres ut, men den første arbeidsdagen er innkjøring også for maskinen.

Daglig: Gjør rent for sagflis og sjekk om det er oljlekkasjer. Etterfyll sagkjedeolje. Sjekk at sagkjedet får passe med olje, og sjekk beltestrammingen.

Ukentlig: Fil kjedet ved behov. Husk at tømmer som slepes på barmark «spiser sagkjeder til frokost». La ikke vedmaskinen stå med stramme belter i flere dager. Husk smørepunktene.

Innimellom: Skift returfilteret på oljetanken hver 1000 arbeidstime – og første gang etter 50 timer. Luftfilteret bør skiftes etter 1000 arbeidstimer, men sjekk innimellom. Husk å rense luftinntaket. Skift hydraulikkoljen etter hver 3000 arbeidstime.

Etter sesongen: Blås maskinen helt ren med trykkluft, ikke vann. Tøm tanken for sagkjedeolje så slipper du den lille dammen på gulvet. Gå over hele maskinen og bytt ødelagte slanger og se over. Smør.

HVA ER TØRR VED?

I forrige utgave av Skog skrev vi at «all ved som selges skal inneholde under 20 % vann. Det står i vedstandarden». Dette var ikke helt presist.

Vi har både internasjonale standarder og en norsk standard om ved. Kravene i disse standardene er ikke knyttet opp mot norske lover eller forskrifter. Det er derfor valgfritt om vedselgere ønsker å tilby ved med kvalitetskrav i samsvar med disse standardkravene.

I Norsk Standard 4414 «Ved til brensel i husholdninger» har vi fire vedklasser. Den beste veden er i klasse Ekstra, hvor fuktighetsprosenten er satt til maks. 20 %. I standardens dårligste klasse (klasse 3) aksepteres maks. 25 % fuktighetsprosent. Vedprodusenter forsøker å tørke ned veden til under 20 %, men også ved med fuktighet på noen prosent over 20-tallet brenner og varmer godt.